

Forum for
Utvikling og Miljø

ÅRSMELDING 2014

Forsidefoto: ForUM-rådgiver, Kristina Fröberg, klima-marsjerer med klima- og miljøminister, Tine Sundtoft (H) og Stortingsrepresentant Heikki Holmås (SV) i New York 21. september.

Foto: ForUM/Kristin Marie Skaar

Forum for Utvikling og Miljø

Styreleders forord	4
1 Hovedtrekk for ForUMs arbeid i 2014.....	5
1.1 ForUM – en samlet, politisk arena for utvikling, miljø og fred.....	5
1.2 Høydepunkter i 2014.....	6
1.3 ForUM som endringsaktør	6
1.4 Politikktutvikling	8
1.5 ForUM som kompetansemiljø.....	8
1.6 ForUM som nettverk.....	9
1.7 Internasjonalt samarbeid.....	10
1.8 Informasjonsarbeidet.....	11
2 Resultater av det fagpolitiske arbeidet.....	13
2.1 Innledning.....	13
2.2 Post 2015: Nye bærekraftsmål og Finansiering for Utvikling.....	13
2.3 Norge som investor	17
2.4 FNs klimaforhandlinger	20
2.5 ATT (Arms Trade Treaty)	23
2.6 Landbruk i norsk utviklingspolitikk.....	25
2.7 Ny internasjonal gjeldsslettemekanisme.....	27
3 Styrets årsberetning 2014	30
3.1 Styrets møter	30
3.2 Økonomi.....	30
3.3 Sekretariatet.....	30
3.4 Tariffavtale	31
3.5 Miljøtiltak	31

Styreleders forord

Et demokratisk Forum

«Demokrati er den verste styringsformen som finnes, bortsett fra alle de andre som er blitt prøvd opp gjennom tidene.» Salige Winston Churchill kunne få sagt det.

Foto: Utviklingsfondet

Den tyske sosiologen Wolfgang Streeck mener den moderne kapitalismen er i ferd med å sette demokratiet ut av spill. Det skjer en omfordeling fra bunn til topp, sa han da han besøkte Litteraturhuset i midten av januar. Han er ikke alene i sin kritikk. Før jul besøkte Thomas Piketty tenketanken Agenda og snakket om funnene i sin internasjonale bestselger om internasjonal ulikhet.

Begge de to kontinentale tenkerne ser konturene av en mer aggressiv kapitalisme som spiser av demokratiets kjerneverdier. Det har negative konsekvenser både hjemme, og ute, for verdens fattige.

Vekst i alle kanaler gjør at eksperter frykter at vi nå er på vei ut av den smale temperaturspenning som har gjort hele den menneskelige kulturen mulig. Det er bare i de siste 12.000 årene menneskehetens store kulturer og sivilisasjoner har klart å utvikle seg. Og det er akkurat i denne geologisk sett korte perioden – holocen – at kloden har hatt et ganske stabilt klima.

Nylig ble de såkalte «planetary boundaries» – planetens sikkerhetssoner – oppdatert, nettopp offentliggjort i magasinet Science. Begrepet, introdusert i 2009, tar for seg ni kategorier som vi er avhengige av for å overleve og blomstre. Den gang var tre av disse overskredet. I Science sin oppdatering er nå fire overskredet; klima, utnyttelsen av landjorda, økosystemenes helhet, samt fosfor- og nitrogenbalansen.

Det er mot et slikt bakteppe at ForUM agerer. Fellesskapet av nesten 50 norske organisasjoner gir sitt bidrag til en bedre verden. Vi leverer på gjeldsslette; på norske investeringer i utviklingsland, på klimaforhandlinger, på matsikkerhet i globalt perspektiv og på våpen, krig og fred. Vi har fulgt prosessen på å utarbeide nye globale bærekraftsmål og har levert avgjørende innspill. Vi bruker vår demokratiske rett som sivilsamfunnsaktører.

Medvirkning og demokrati er avgjørende i den nye verden som ligger foran oss. Både i det lille og i det store. ForUM, som demokratisk medlemsnettverk, har fortsatt en avgjørende rolle å spille i Norge og internasjonalt.

Andrew P. Krogglund
Styreleder

1 Hovedtrekk for ForUMs arbeid i 2014

1.1 ForUM – en samlet, politisk arena for utvikling, miljø og fred

Forum for utvikling og miljø (ForUM) ble formelt opprettet i 1993. ForUM erstattet da Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling, som hadde jobbet mot til FN-toppmøtet Earth Summit om bærekraftig utvikling i Rio de Janeiro i 1992.

Visjon

ForUMs visjon er en demokratisk og fredelig verden basert på rettferdig fordeling, solidaritet, menneskerettigheter og økologisk bæreevne.

Formål

ForUM-fellesskapet skal

- legge til rette for felles politikkutvikling i internasjonale miljø- og utviklings-spørsmål.
- være et kompetansemiljø for politisk lobbyarbeid.
- drive politisk påvirkning på prioriterte områder.
- være en sentral møteplass for freds-, miljø- og utviklingsorganisasjonene.

Medlemsorganisasjoner 31.12.2014 (43)

ADRA Norge
 Amnesty Norge
 Atlas-alliansen
 ATTAC Norge
 CARE Norge
 CARITAS
 Changemaker
 Digni
 Fairtrade Norge
 Fellesrådet for Afrika
 FIAN Norge
 FIVAS
 FN-Sambandet
 FORUT
 Framtiden i våre hender - FIVH
 Holistisk Forbund

IKFF, Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet
 KFUK-KFUM Global
 Kirkens Nødhjelp
 Kristne Arbeidere
 Latin-Amerikagruppene i Norge, LAG
 Mellomkirkelig Råd
 Miljøagentene
 Nei til Atomvåpen
 Norges Fredslag
 Norges Fredsråd
 Norges Naturvernforbund, NNV
 Norsk Folkehjelp
 Oikos – Økologisk Norge
 Plan Norge
 PRESS
 Redd Barna
 Regnskogfondet
 SABIMA
 SAIH
 SLUG – Slett U-landsgjelda
 Spire
 Strømmestiftelsen
 Støttekomiteen for Vest-Sahara
 Tørrlandskoordineringsgruppen (TKG)
 Utviklingsfondet
 Vennskap Nord/Sør
 WWF Norge

Støttemedlemmer (4)

Friluftsrådernes Landsforbund
 Humanetisk Forbund
 Norsk Bonde og Småbrukarlag
 Stiftelsen Korsvei

Utmeldt i 2014:

SOS Barnebyer
 ARC-Aid
 Norges Handikapforbund
 Grønn Hverdag
 Sosialistisk Ungdom (SU)
 Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF)

1.2 Høydepunkter i 2014

Det var en viktig seier i 2014 at Stortinget gikk imot Regjeringens forslag om å legge Etikkrådet til Norges Bank, og at Etikkrådet fortsatt er uavhengig.

ForUMs klagesak fra 2012 mot Norges Bank Investment Management i det norske OECD-kontaktpunktet, og Norges håndtering av denne saken har fått mye oppmerksomhet nasjonalt og internasjonalt. Norge gikk til slutt med på at OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper gjelder for minoritetseiere og for statlig investeringsfond på lik linje med private.

Et positivt skritt i riktig retning kom i årets stortingsmelding om statlig eierskap, som i større grad vektlegger styrets ansvar for samfunnsansvar, og for første gang ikke omtaler samfunnsansvar som «frivillig». ForUM hadde bidratt med innspill til meldingen gjennom Kompetanseforum i regi av Nærings- og fiskeridepartementet.

I ForUMs post-2015-arbeid er det blitt opprettet det som ansees som en svært god dialog med norske myndigheter, både i forbindelse med FNs nye bærekraftsmål og med Finansiering for utvikling (FfD). ForUM har hatt faste møter med Utenriksdepartementet i forkant av hvert internasjonale forhandlingsmøte.

ForUM produserte ett av de første posisjonsdokumenter utviklet av det globale sivile samfunn for bærekraftsmålene og det aller første for Finansiering for utvikling. I tillegg har ForUM levert skriftlige responser på hver ny forhandlingstekst, og vi har sett at mange av våre tekstformuleringer for bærekraftsmålene har blitt foreslått av troikaen som Norge er en del av.

I arbeidet med FNs klimaforhandlinger har ForUMs arbeidsgruppe også hatt en god dialog med norske forhandlere og politisk ledelse gjennom året. Det ble avholdt to møter med klima- og miljøministeren, og

seks med delegasjonsledelsen. Fellesinnspill fra ForUM synes å være hensyntatt i arbeidet.

9. september ble et juridisk rammeverk for gjeldsrestrukturering vedtatt i FNs generalforsamling. Til tross for at Norge stemte avholdende til resolusjonen, var den et gjennombrudd i arbeidet for mer rettferdige løsninger for land i gjeldskrise. Dette er første steg på veien mot en uavhengig gjeldsslettemekanisme. Dette kan være en viktig del av å forhindre fremtidige gjeldskriser

I desember kom den nye stortingsmeldingen om menneskerettigheter med meldingen om at den gjeldende strategi for matsikkerhet i et klimaperspektiv skulle videreføres. Det var en god nyhet og noe ForUM har jobbet for.

Den nye internasjonale våpenhandelsavtalen (ATT) trådte i kraft på julaften etter at 130 land hadde signert og 61 stater (inkl. Norge) hadde ratifisert avtalen. Dette er resultatet av mer enn et tiår med global kampanjevirkosomhet. Nå er det viktig å jobbe for en streng implementering av avtalen, her har Norge fortsatt en viktig rolle å spille.

I årets stortingsmelding om eksport av forsvarsmateriell fra Norge kom det frem at Regjeringen har besluttet å inkludere enkelte forbud og føringer som følger av den internasjonale våpenhandelsavtalen. Dette er positivt.

1.3 ForUM som endringsaktør

I 2014 ble ForUMs nye flerårige strategi vedtatt på årsmøtet. Strategien gir fem overordnede mål for strategiperioden som skal utgjøre en ramme og en retningsnor for ForUMs arbeid (se boks på neste side). Strategien legger også opp til nye arbeidsformer som samler en større del av arbeidet i noen få tverrgående satsninger. Summen av dette skal være en strengere prioritering, økt effektivitet og en bedre

utnyttelse av styrken i bredden på kompetanse blant medlemsorganisasjoner og sekretariatet. Endring i arbeidsformer følger arbeidet gjort i 2013 for å legge opp til en større grad av tverrfaglig samhandling på tvers av arbeidsgrupper.

ForUM arbeider for:

- At utvikling skal måles etter flere kriterier enn rent økonomiske kriterier. Utvikling må være basert på bærekraftighet og respekt for menneskerettighetene.
- Økt sosial utjevning internt i land og mellom land. Fattigdom og ulikhet i verden reduseres med hjelp av økonomisk fordeling, maktfordeling og ved å bekjempe sosial ulikhet.
- En rask utvikling mot et lavutslippssamfunn, der alle har lik tilgang til moderne og fornybar energi.
- Et effektivt internasjonalt regelverk for næringslivet som skal beskytte miljøet og menneskerettighetene når disse trues av sterke interesser.
- Rammevilkår som forebygger væpnet vold og konflikt, og som styrker menneskelig sikkerhet, for å oppnå varig fred.

I 2014 har ForUMs to prioriterte større satsninger vært «Norge som investor» og «Post-2015: verdens nye utviklingsagenda». Det sistnevnte inkluderer oppfølging av det internasjonale arbeidet med å utvikle nye bærekraftsmål og oppfølging av finansiering for utviklingsprosessen. ForUMs større satsninger skal kjennetegnes av at de trekker opp de store sammenhengene mellom miljø-,

utviklings-, freds- og menneskerettighets-spørsmål og har stor oppslutning fra medlemsorganisasjoner. Begge satsninger har sett et høyt antall involverte og aktive medlemsorganisasjoner. Post-2015-gruppen har hatt inntil 30 aktive medlemsorganisasjoner. Arbeidet tiltrakk seg også mange organisasjoner som ikke er ForUM-medlemmer.

I tillegg til de overnevnte satsninger har ForUM-felleskapet fulgt opp og drevet påvirkningsarbeid både i Norge og internasjonalt overfor fire utvalgte internasjonale prosesser: FNs klimaforhandlinger, implementering av den nye internasjonale våpenhandels-avtalen, gjeldsrelaterte prosesser i FN/ IMF/ Verdensbanken og FAO-prosessene, spesielt Committee on World Food Security.

Planer for alle satsningene ble utarbeidet i samråd med medlemsorganisasjoner og formelt vedtatt på ForUMs årsmøte 29. april. Detaljert informasjon om aktiviteter og resultater innenfor alle satsningsområder er beskrevet i del 2 av årsmeldingen.

ForUM-felleskapet har også engasjert seg i et par andre nasjonale prosesser av stor betydning for vårt mål om en global bærekraftig og rettferdig utvikling:

- I mars leverte ForUM et høringsinnspill til Utenriksdepartementet ifm arbeid med en ny stortingsmelding om demokrati og menneskerettigheter (Meld St 10 – 2014-2015). Innspillet la vekt på behovet for en helhetlig menneskerettighetstilnærming til utvikling, inkl. bevaring av miljø- og naturressurser og behovet for integrasjon av respekt for menneskerettigheter i Regjeringens arbeid med å fremme næringslivets rolle.
- I august leverte ForUM et høringsinnspill til Utenriksdepartementet ifm arbeid med en ny stortingsmelding om globalisering og handel. 8 medlems-

organisasjoner medvirket aktivt til dokumentet. Innspillet la vekt på bl.a. viktigheten av å prioritere de multilaterale forhandlingene i WTO, og at fattige land får beholde sitt handels- og næringspolitiske handlingsrom, og at Regjeringen må forplikte norske investeringer til etiske standarder for investeringer i landbruk.

1.4 Politikktutvikling

ForUMs medlemsorganisasjoner har i samspill med sekretariatet lagt ned en betydelig innsats når det gjelder utvikling av felles politikk.

I februar 2014 ble det utarbeidet et omfattende 35-siders posisjonsdokument som grunnlag for innspill til arbeidet med FNs nye bærekraftsmål. ForUM har også levert grundige, bredt forankrede skriftlige innspill til bl.a. fire stortingsmeldinger, møtene i FNs Open Working Group on Sustainable Development Goals, FNs klimaforhandlinger, FNs Financing for Development-prosess, IMF's forslag til håndtering av gjeldskriser og høring om Strategirådets anbefalinger til Oljefondet.

Til sammen har ForUM-fellesskapet overrakt 27 innspilldokumenter (posisjoner, høringsuttalelser og innspill til forhandlingsmøter) til norske og internasjonale beslutningstakere i løpet av året.

I november ble det avholdt et medlemsmøte for å kunne spille inn forslag til nye satsningsområder for 2015. Dette sammen med en oppsummering av ForUMs arbeid i 2014 med betraktninger både fra styret og sekretariatet som la grunnlag for hovedinnretning i ForUMs Årlig Plan 2015.

1.5 ForUM som kompetansemiljø

I 2014 ble det bestilt tre utredninger med sikte på å styrke det faglige grunnlaget for

ForUMs endringsforslag og bidra til faglig kompetanseheving. En rapport om institusjonelle reformer som kan fremme samstemt utviklingspolitikk ble bestilt fra Fridtjof Nansens institutt. En utredning om implementering av den internasjonale våpenhandelsavtalen i norsk lovgivning ble bestilt fra pro bono-konsulentene Prospera. En gjennomgang av norske myndigheters håndtering av ForUMs klagesak mot NBIM og betydning av dette for globale normer om ansvarlig næringsliv ble bestilt fra Curtis Research. Sistnevnte ble utgitt i oktober 2014 med tittel "Moving Backwards or Forwards? Norway's Approach to Responsible Investment."

ForUMs sekretariat har besvart henvendelser om norsk utviklingspolitikk fra en lang rekke nasjonale og internasjonale institusjoner, bl.a. utenlandske ambassader i Norge, forskningsinstitusjoner, journalister og studenter.

ForUMs sekretariat og medlemsorganisasjoner har deltatt som representant for ForUM med innlegg eller som ordstyrere på møter og arrangementer i regi av bl.a. FN (FNs generalforsamlings 2. komité, ATT-møte i Mexico, forberedende møte til Finansiering for utvikling), norske myndigheter (UD, NFD, Norad), akademiske institusjoner (NMBU, HiOA), nasjonale og internasjonale organisasjoner (Den internasjonale juristkommisjonen, Røde kors humanitært forum, Bistands- torget), egne medlemsorganisasjoner (CARE, FIVAS, Utviklingsfondet) og politiske partier (SV). ForUM-fellesskapet har blitt representert av medlemsorganisasjoner på flere internasjonale møter i løpet av året:

- World Committee on Food Security, oktober (Spire)
- International Conference on Nutrition 2, Roma, november (Utviklingsfondet, FIAN, Caritas)

- Møtet i den internasjonale alliansen for klimasmart landbruk, desember (Utviklingsfondet)
- OWG10 i New York (Norsk Folkehjelp)
- Vår- og årsmøter i Verdensbanken og IMF (SLUG)
- Forberedende møter for Finansiering for utvikling (SLUG)
- UNCTAD-konferanse for handel og utvikling (Changemaker)

Som en del av det internasjonale arbeidet har ForUM vært representert i enkelte offisielle norske delegasjoner:

UN Environment Assembly

Seniorrådgiver Arvid Solheim (ForUMs sekretariat) representerte ForUM i den norske delegasjonen til FNs Miljøforsamling, Nairobi, juni 2014.

Convention on Biological Diversity

Jorunn Vallestad (Naturvernforbundet) representerte ForUM i Norges delegasjon til det 12. partsmøtet i Konvensjonen for Biologisk Mangfold (CBD COP12), Pyeongchang, oktober.

International Conference on Nutrition 2

Kristin Kjæret (FIAN) representerte ForUM i Norges delegasjon til ICN2 i Roma i november

FNs klimaforhandlinger

Ola Skaalvik Elvevold (Naturvernforbundet) representerte ForUM i Norges delegasjon til fire forhandlingsmøter under UNFCCC-prosessen i løpet av året, inkl. COP20 i Lima i desember

1.6 ForUM som nettverk

Arbeid med utvikling av en ny flerårig strategi for organisasjonen og årlig plan for 2014 med utgangspunkt i den nye strategien tok mye oppmerksomhet i årets

1. tertial. De nye arbeidsformene ble diskutert på et medlemsmøte i januar og har kommet på plass, men vil ta tid til å sette seg inn i, både for medlemsorganisasjoner og sekretariatet.

Likevel har man allerede sett positive trekk som følger av endringer, bl.a. høy oppslutning fra medlemsorganisasjoner rundt de to større satsningene og en høyere grad av aktiv deltagelse i arbeidet. I 2014 har det blitt avholdt nesten 70 gruppemøter innenfor de 6 satsningsområder.

I tillegg til medlemsorganisasjoners finansielle bidrag til nettverket, bidrar medlemmene med en enorm arbeidsinnsats gjennom deltagelse i gruppemøter, politikkutvikling og påvirkningsarbeidet ellers. Bare deltagelse i gruppemøtene tilsvarer grovt beregnet et helt årsverk.

Informasjon om satsningene har blitt formidlet til medlemsorganisasjoner via nettsidene, nyhetsbrevet og det interne informasjonsbrevet. Medlemsorganisasjoner har blitt informert om viktige organisatoriske prosesser via informasjonsbrevet.

For å fremme ny kunnskap og nye perspektiver på områder som enten er tett knyttet til vårt arbeid eller som kan være relevante for ForUMs arbeid har ForUM arrangert følgende i løpet av 2014:

- Konferanse: «Will the world get the development goals it needs?» i samarbeid med UNICEF, UNDP og FN-Sambandet, Litteraturhuset, Oslo, 24. april
- Seminar: «Klimavasket bistand» i samarbeid med Bistandstorget, Miljøhuset, Oslo
- Politisk debatt om den etiske forvaltningen av Statens pensjonsfond utland på ForUMs årsmøte, Miljøhuset

- Møte med tidligere leder av Etikkrådet
- Møte om det internasjonale arbeidet med frivillige retningslinjer for investeringer i landbruk, 7. mai, i samarbeid med Norad og Norfund
- Medlemsmøte om initiativet for en ny FN-traktat om samfunnsansvar, ForUM, mai
- Kurs om «investorspråk» med Christine Tørklep Meisingset fra Storebrand, ForUM
- «Brown bag» lunsjmøte med Earth Negotiations Bulletin, ForUM
- Internasjonal konferanse: «Norway as investor: Still a pioneer?» om hvilket ansvar finansielle investorer har, og hvordan disse bør operere i henhold til internasjonale retningslinjer, Litteraturhuset, oktober
- Debatt: «Norge i klimaforhandlingene – Profet i oljehyre», Globaliseringskonferansen, 31. oktober
- Side event: «Financing for development: What actions are needed on debt and illicit capital flows?» i samarbeid med SLUG, Redd Barna og Eurodad, årsmøtene i Verdensbank/IMF, oktober

Innledere på disse arrangementer inkluderte stortingsmedlemmer, politisk ledelse, embetsverket, Norad, internasjonale organisasjoner (OECD, UNDP, UNI Global Union), NHO, LO, norsk næringsliv, Norfund, representanter for organisasjoner i Sør, akademiske institusjoner (FAFO, NMBU, SOMO), Etikkrådet samt nasjonale og internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner (inkl. International Commission of Jurists og OECD Watch).

Under store internasjonale møter har ForUMs sekretariat tilrettelagt for god kommunikasjon og informasjonsutveksling både mellom medlemsorganisasjoner, og mellom disse og de norske delegasjonene på internasjonale møter. På UNFCCCs

mellommøte i Bonn i juni tilrettela ForUMs rådgiver for et møte mellom klima- og miljøminister Tine Sundtoft og to koordineringsmøter med delegasjonen. På COP20 i Lima hadde ForUM møte med Stortingets energi- og miljøkomité og to møter med klima- og miljøministeren.

1.7 Internasjonalt samarbeid

ForUMs internasjonale samarbeid har foregått gjennom kunnskaps- og informasjonsutveksling og felles politikkutvikling og påvirkningsarbeid i de internasjonale nettverkene hvor ForUM er aktiv (Control Arms Coalition, OECD Watch, CAN International og Beyond 2015), men også gjennom direkte støtte til tiltak og aktiviteter i regi av disse nettverkene.

I 2014 har ForUM inngått en samarbeidsavtale med Control Arms-koalisjonen for støtte til aktiviteter for koalisjonens medlemmer i Sør. Dette for å sikre deltagelse i arbeidet for å oppnå at våpenhandelsavtalen trer i kraft. Gjennom samarbeidet har Control Arms-koalisjonen gjennomført aktiviteter for å mobilisere og bidra til at flere stater ratifiserte avtalen i løpet av 2014 samt gitt økonomisk støtte til sør-deltagelse på FN-generalforsamlingens 1. komité. Dette var en viktig lobbyarena for å utvikle planer for den første statsparts-konferansen, og for at flere stater skal ratifisere avtalen.

ForUM inngikk også en avtale med den indiske miljø- og rettighetsorganisasjonen Cividep for opplæring for indiske organisasjoner i klagemekanismer i forhold til menneskerettighetsvirkningen av virksomheter. Formålet var å informere om de ulike internasjonale og nasjonale klagemekanismer som er tilgjengelige for indiske sivilsamfunnsorganisasjoner. Denne opplæringen deltok ForUM i på en workshop i New Delhi med en presentasjon om OECD-kontaktpunkter som klagemekanisme og fordeler og ulemper ved bruk av klagemekanismen.

En toårig avtale ble inngått med Climate Action Network for deres arbeid med styrking av såkalte CAN-noder i Sør. Støtten har som formål å bidra til at sivilsamfunn i tre regioner (Sør-Afrika, sør-øst Asia og Stillehavet) få styrket sine evner til å utforme politikk og påvirke nasjonale beslutningstakere på en mer effektiv måte enn i dag. Støtten skal bidra til kapasitetsbygging og økt koordinering som vil kunne bidra til at nasjonale myndigheter tar på seg mer ambisiøse politikk og mål.

ForUM bidro også til at representanter for fire Sør-organisasjoner fikk delta på den globale konferansen til Beyond2015-nettverket i København i november.

ForUM har lagt til rette for møter mellom Sør-representanter og norske delegasjoner i forbindelse med internasjonale møter. I forbindelse med FNs klimaforhandlinger arrangerte ForUM fem møter mellom Sør-representanter og spesialforhandlere på bl.a. REDD, klimatilpasning og klimafinansiering. Sør-representanter har også deltatt på flere av ForUMs arrangementer, bl.a. sidearrangementet som ble avholdt under årsmøtene i Verdensbanken/IMF i samarbeid med SLUG, Redd Barna og Eurodad og konferansen som ble avholdt i oktober, Oslo, om finansielle investorers ansvar ("Norway as investor: Still a pioneer?").

ForUM har også samarbeidet med våre nordiske søsterorganisasjoner under utvikling av posisjoner i forbindelse med post-2015-agendaen.

1.8 Informasjonsarbeidet

Dette var det siste året av informasjonsstrategien for 2011-2014, som danner grunnlaget for rammeavtalen over Norads støtteordning til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid.

ForUM har hatt lavere trykk i tradisjonell media i første halvdel av året fordi vi har utviklet ny strategi, med nye satsingsområder, og jobbet mye med prosesser hvor hovedinteressen for sakene vil komme først i 2015 (f.eks. FNs nye bærekraftsmål). Å øke trykket framover er en prioritert oppgave utover 2015 hvor bl.a. forhandlingene om FNs bærekraftsmål foregår tett fram mot klimatoppmøtet i Paris i desember 2015.

ForUM i media

ForUM har vært i media på våre hovedprioriteringer og i forbindelse med de største internasjonale forhandlingene. Et eksempel på dette var under ForUMs konferanse 15. oktober. Her annonserte fagforeningen United Steel Workers at de klaget Oljefondet inn for OECDs norske kontaktpunkt for brudd på OECDs retningslinjer. Her møtte en Klassekampen-journalist opp, sammen med et filmteam fra NRK. Denne saken følges opp utover 2015. Saken ble for øvrig omtalt av NTB, E24, Bistandsaktuell, Firda og Dagens Næringsliv.

I 2014 ble ForUM nevnt 26 ganger i media på papir og nett (med forbehold om at vår mediesøkertjeneste Retriever har sammenlignbare søk). Blant dem 5 unike saker og 7 innlegg, Vi har stått på trykk i Bistandsaktuell, Dagsavisen, Norsk Ukeblad, Ny Tid, Vårt Land, Klassekampen, Dagens Næringsliv, E24, NTB, Agderposten og Vesterålen.

ForUM skal i informasjonsarbeidet prioritere resultater i det politiske arbeidet fremfor egenprofilering, og har derfor aktivt søkt samspill med medlemsorganisasjoner om medieoppslag, Da Norsk Folkehjelps representant deltok på OWG10-møte i New York i forbindelse med arbeid med de nye bærekraftsmålene, ble det lagt felles medieplaner som resulterte i bakgrunnsamtaler med journalister og aktivitet på sosiale media, men ikke i oppslag.

I mediearbeidet mot klimatoppmøtet i Lima, brukte vi mye tid på å sette media i kontakt med våre medlemsorganisasjoner som har klima som satsningsområde, og spre deres budskap videre til journalisten som behandlet saken.

Gjennom ForUMs journaliststipend til to journalister i Vårt Land i 2013 var det i februar flere oppslag om Oljefondets investeringer i gruvevirksomhet i Guatemala. Kirkens Nødhjelp ble intervjuet i ett av oppslagene, da de er tilstede i Guatemala og jobber med problemstillinger rundt gruvedriften.

Årets reisestipend for journalister til reportasjearbeid i utviklingsland ble utlyst og gitt til et reportasjeprosjekt som skal se på menneskerettighetssituasjonen på Sri Lanka. Det kom inn 9 gode søknader.

Sosiale medier

ForUM har fortsatt satsningen på sosiale medier og bruker Facebook og Twitter aktivt i all informasjonsarbeid.

Vi har jevnlig aktivitet på Facebook og Twitter og antall følgere går oppover. Vi har 993 følgere på Facebook. Dette er en økning på 391 følgere fra 2013.

Vi har brukt Twitter aktivt i å spre informasjon, delta i debatter og kommunisere med politikere, norske forhandlere, internasjonale samarbeidspartene og kampanjer vi er med på. @ForumNorway har nå 1265 følgere på Twitter. Dette er 385 flere enn i fjor, og det tikker stadig inn nye følgere. Flere av de ansatte bruker Twitter aktivt i jobben, blant dem daglig leder med kontoen @ForumAndrew.

Følger med i nyhetsbildet

Vi har hatt kontakt med presse på alle våre prioriterte felter og saker, og følger generelt tett med i nyhetsbildet på våre saker. I 2014 har ForUM også invitert interesserte journalister til briefing om FN's utviklingsmål. 3 møter ble avholdt.

Nettsider og nyhetsbrev

I 2014 hadde ForUMs nettsider 15.984 besøkende, hvorav 9.326 var nye brukere. Vi har publisert 110 nyhetsartikler i 2014, og hadde 41.612 sidevisninger. En gjennomgang av lesertall på nettsidene viste at nettsidene får mest trafikk fra linker i sosiale media, spesielt fra Facebook, fra google-søk og fra Globals nyhetsbrev, og stadig flere fra Twitter.

Nettsidene blir oppdatert gjennomsnittlig 2-4 ganger i uken, med fokus på prioriterte saker og en jevn fordeling av artikler på de ulike feltene. Målet har vært å skape en nettside som er brukervennlig, inviterende og gir god innsikt i ForUMs arbeid, både om arbeidsformer og politikk. Her har vi lagt ut både nyhetssaker og politiske innspill, samt sentrale dokumenter. Nyhetsbrevet blir sendt til over 800 mottakere hver tredje eller andre uke, når det ble nok aktuelle saker klare.

I 2014 sendte ForUM ut sammenlagt 10 nyhetsbrev.

Vi satt i 2014 i gang en større oppgradering av nettsidene, for å følge dagens standarder og nye digitale verktøy. De nye nettsidene var ferdige i september. Arbeidet med å legge ut innspill og nyhetssaker fra tidligere år, er godt i gang.

Ny logo og malverk

I starten av året fikk ForUM ny logo og nytt malverk. Dette ble integrert i nettsidene våre og i materialet vi bruker.

2 Resultater av det fagpolitiske arbeidet

2.1 Innledning

Her omtales hvordan vi har jobbet i løpet av 2014: våre politiske gjennomslag, samt den konkrete innsatsen som ForUM-fellesskapet har lagt ned for å oppnå våre mål.

2.2 Post 2015: Nye bærekraftsmål og Finansiering for Utvikling

ForUMs politiske mål i 2014

- Norge er en sentral pådriver for at menneskerettigheter blir det overordnede rammeverket for de nye utviklingsmålene. Det innebærer at Norge fremmer en aktiv fordelingspolitikk, som gir muligheter for alle og bidrar til universell fattigdomsbekjempelse. Dette forutsetter videre at Norge fronter bærekraftig forvaltning av naturressurser, ansvarlig styresett/demokrati og fredsbygging.
- Norge sikrer at norske sivilsamfunnsaktører og andre kunnskapsmiljøer involveres aktivt i utviklingen av norsk politikk rundt de nye tusenårsmålene og er pådriver internasjonalt for at sivilsamfunnsaktører inkluderes i alle stadier av prosessen rundt utvikling, implementering og oppfølging av de nye utviklingsmålene

Hovedutfordringer og resultater i 2014

FNs bærekraftsmål

I februar 2014 begynte FNs Open Working Group on Sustainable Development Goals (OWG) som bestod av rundt 100 land å forhandle en tekst om hva mål og delmål skal inneholde. Norge har forhandlet i en

troika i gruppen sammen med Danmark og Irland. Til sammen har forhandlingene pågått under 5 møter og like mange uker i New York, og de ble avsluttet i juli.

For å kunne gi rask respons i forhandlingene, og danne en så inkluderende prosess som mulig, ble det nedsatt i ForUM 13 undergrupper som i februar utarbeidet et felles posisjonsdokument som dekker like mange fagområder. Dokumentet foreslår delmål og indikatorer i detalj, og var ett av de første skriftlige posisjonsdokumentene utviklet av det globale sivilsamfunn. Dokumentet var på høring hos medlemmene og ble godkjent av styret.

En koordineringsgruppe for arbeidet med bærekraftsmålene, bestående av 5 medlemsorganisasjoner og ForUMs rådgiver, ble også nedsatt. Denne gruppen koordinerte arbeidet med posisjonsdokumentet, og har tatt et ekstra ansvar for raske tilbakemeldinger til Utenriksdepartementet (UD) i forbindelse med forhandlinger. Med utgangspunkt i posisjonsdokumentet har det blitt laget en skriftlig respons på hver ny forhandlingstekst, som alle i den større arbeidsgruppen har fått anledning til å kommentere.

Etter kontinuerlig press fra ForUM er det blitt etablert en rutine der UDs koordineringsgruppe for arbeidet med bærekraftsmålene møter ForUMs koordineringsgruppe i forkant av hvert internasjonalt møte. På disse møtene leverer ForUM sin skriftlige respons på forhandlingsteksten, og diskuterer denne med UDs representanter. ForUM var medvirkende til et stort åpent møte for sivilsamfunnsorganisasjoner med utenriksminister Børge Brende der posisjonsdokumentet ble presentert. Gjennom de

felles posisjonene, og regelmessige innspillene og møtene med UD har ForUM oppfylt målet om å sikre at norske sivilsamfunnsaktører involveres aktivt i utviklingen av norsk politikk rundt de nye bærekraftsmålene.

Det har vært en utfordring at UD aldri åpent har gått imot ForUMs forslag om mål og delmål. Det har tidvis gjort det vanskelig å definere UD's posisjoner og gå ut i en offentlig debatt. Når ForUM har kritisert at UD ikke har tatt opp noe i uttalelsene sine i forhandlingene har UD henvist til at de ikke kan ta opp alt på kort tid, uten å prioritere, eller at de forhandler i en troika sammen med Danmark og Irland, og må anpasse sine uttalelser til deres posisjoner. Vi har derimot sett at troikaen mange ganger har foreslått ForUMs eksakte tekstformuleringer i forhandlingene, hvilket tyder på at ForUMs arbeid har hatt en innvirkning på politikken.

Allerede tidlig i arbeidet med målene gjorde UD det klart at de prioriterer fem områder i forhandlingene: 1. Utrydde ekstrem fattigdom, 2. Utdanning, 3. Helse, 4. Likestilling, og 5. Bærekraftig energi for alle. ForUM har arbeidet for at Norge skal være aktiv på flere områder, og arbeide for mål som dekker alle tre dimensjonene av bærekraft (økonomi, miljø og sosiale forhold) og alle land – ikke bare utviklingsland. På forhandlingsmøte i juni kom nye direktiv fra politisk ledelse, senere omtalt i statsbudsjettet, om å prioritere fem områder til; 6. Klima, 7. Bærekraftig bruk av naturressurser og biodiversitet, 8. Ernæring og bærekraftig jordbruk, utrydde sult, 9. Godt styresett og 10. Fredelige og stabile samfunn.

Det er vanskelig å si hvilken innvirkning ForUMs arbeid har hatt på beslutningen om å utvide de prioriterte områdene, men mange av områdene som ForUM har kjempet hardt for å få med som mål, for eksempel, klima, fred, og godt styresett, fikk norsk støtte når UD oppdaterte sine posisjoner.

I forhandlingene i FNs åpne arbeidsgruppe støttet Norge til slutt også andre mål som ForUM arbeidet hardt for, for eksempel, mål om å redusere ulikhet, biodiversitet på hav og land, og bærekraftig forbruk og produksjon. Etter at forhandlingene ble avsluttet har disse dog ikke fått støtte av Norge som egne mål. Norge har i løpet av høsten 2014 arbeidet for å kutte de 17 mål og 169 targets som FNs arbeidsgruppe ble enige om i forhandlingene til 10 mål (samme som de 10 prioriterte områdene). ForUM har gitt tydelig respons på at dette er altfor få mål for å klare å dekke de mest nødvendige områdene for en bærekraftig utvikling. I begynnelsen av 2015 har vi fått tilbakemelding at UD ikke arbeider for å kutte antallet mål lenger. Dog er det vanskelig å vite om Norge kommer til å prioritere delmål under andre områder når de reelle forhandlingene begynner i 2015. Det kommer å bli særlig viktig at ForUM følger med på disse.

Finansiering for utvikling

I oktober 2014 ble det første møte om finansiering for utvikling (FfD) - som skal forhandles om i 2015 – holdt i New York. Norge har en unik rolle som en av to ordstyrere/ledere av forhandlingene. Dette gir Norge stor mulighet å innvirke på forhandlingstekstene, men samtidig mindre mulighet å fremme kontroversielle punkter på en synlig måte, siden det kan svekke tilliten til Norge som ordstyrere/ledere av forhandlingene.

Før det første internasjonale møtet i oktober hadde ForUM dannet en egen arbeidsgruppe for finansiering for utvikling, koordinert et posisjonsdokument for FfD-forhandlingene, og møtt UD. Posisjonene bygger på tidligere ForUM-posisjoner på gjeld, handel, næringsliv og investeringer, klima, kapitalflukt og skatt, bistand, og godt styresett av internasjonale finansinstitusjoner. ForUMs posisjonsdokument var det første som ble utarbeidet blant NGOer som er engasjert i

den internasjonale prosessen, og ble meget godt mottatt av UD som oppfordret NGOer i andre land å levere lignende innspill.

Under høsten 2014 har ForUM opprettet en rutine for regelmessige møter med UDs forhandlingsleder og koordineringsgruppe for prosessen, og en meget god dialog med UD. ForUM fikk levert sitt innspill før UD hadde dannet sine posisjoner for prosessen, og UDs koordineringsgruppe har diskutert alle tiltak i dokumentet og gitt tydelig tilbakemelding på hvilke av ForUMs posisjoner UD er enig i og ikke enig i.

Norge støtter mesteparten av ForUMs forslag, og kommer til å prioritere kapitalflukt og skatt (her støtter UD alle ForUMs posisjoner), bistand og klimafinansiering. Tiltak for næringslivets ansvar (for eksempel retningslinjer og rapportering), som ForUM har spilt inn i forhandlingene om bærekraftsmålene, men som har fått lite gjennomslag hos norske myndigheter der, er blitt aktivt støttet og tatt som klare posisjoner inn i FfD-prosessen. Siden FfD-prosessen skal spille inn i bærekraftsmålene (særlig i mål 17 om resurser for implementering og globalt partnerskap) regner vi med at dette kan gi et gjennomslag også i målene. Størst utfordring har ForUM i å få støtte for en uavhengig gjeldslette-mekanisme i FN og for at prosessen skal dekke militærutgifter.

Siden forhandlingene begynner først i 2015 er det for tidlig å si noe om hvordan ForUM har påvirket Norges agenda i forhandlingene. I begynnelsen av 2015 kan vi dog se at det første utkastet til hva forhandlingene kan dekke som kom fra forhandlingslederene (elements paper), inneholder de fleste av ForUMs posisjoner / forslag på tiltak.

Gjennomførte aktiviteter

- Posisjonsdokumenter: ForUM har produsert 2 større posisjonsdokumenter (ett for de nye bærekrafts-

målene som dekker 13 fagområder og ett for FfD som dekker 7 fagområder) og levert 11 skriftlige innspill til Utenriksdepartementet.

- Møter med myndigheter: ForUM har koordinert 14 møter med norske myndigheter (12 med Utenriksdepartementet og 2 med Klima- og miljødepartementet).
- Internasjonale møter: ForUM har deltatt i og vært representert på 8 internasjonale møter (4 OWG-forhandlinger, UNGA69 i New York, 1 FfD-møte i New York, Beyond 2015 sin globale NGO-konferanse i København, og et FfD-NGO møte i Paris)
- Seminarer/konferanse: ForUM har deltatt som innledere/møteledere på følgende arrangementer:
  - Daglig leder Andrew Preston innledet på det første store informasjonsmøte om utviklingsmålene med statsministeren og utenriksministeren på UD med en presentasjon av ForUMs posisjonsdokument (rundt 100 deltakere), 7. februar.
  - Seniorrådgiver Elin Enge innledet og satt i panelet om utviklingsmålene på Utviklingsmandag på Litteraturhuset (rundt 50 deltakere), 10. februar
  - Seniorrådgiver Kristina Fröberg var moderator for en konferanse om målene i samarbeid med FN-organisasjonene, 24. april (rundt 210 deltakere), se nedenfor.
  - Kristina Fröberg holdt en presentasjon om målene på Bistandstorgets årsmøte 28. april (rundt 30 deltakere).
  - Kristina Fröberg var ordstyrer på FIVAS og SAIHs U-landsseminar på Universitetet i Oslo om utviklingsmålene og vann, 12. august.
  - Kristina Fröberg innledet på et internseminar på Flyktninghjelpen om målene.

ForUM arrangerte også konferansen "Will the world get the development goals it needs? – Integrating the three dimensions of sustainability: economic, social and environmental" sammen med UNICEF, UNDP og FN-sambandet på Litteraturhuset, 24. april. Over 200 personer deltok. Statssekretær i Utenriksdepartementet Bård Glad Pedersen, Olav Kjørven, UNDP, Amitabh Behar, Global Call for Action Against Poverty/National Foundation for India, Tore Myhre, NHO, Kathrine Fauke, LO, og Irene Dotterud fra Redd Barna/LNU innledet og satt i panelet. ForUMs rådgiver var moderator for hele arrangementet.

- Nordisk samarbeid: ForUM har hatt regelmessige nordiske Skype-møter med 92-gruppa i Danmark, Kepa i Finland, og Concord i Sverige (omtrent en gang annenhver uke) der vi utvekslet informasjon og samordnet posisjoner.
- Internasjonalt samarbeid: ForUM har blitt medlem i nettverket Beyond 2015, med over 120 organisasjoner i over 1.000 land, og i den globale FfD-CSO gruppen. Vi har samordnet våre posisjoner og innspill med disse nettverkene, og bidratt til skriftlige innspill fra Beyond 2015 og FfD-CSO gruppen. Kristina Fröberg fra ForUM sitter i Beyond 2015s Task Force for FfD-prosessen.
- ForUM deltok på koordineringsmøte til Beyond 2015 under UNGA69 i september, og på den globale NGO-konferanse til Beyond 2015 i København i november. ForUM bidro til at fire Sør-organisasjoner fikk delta på konferansen i København. ForUM har også deltatt på NGO-møter ved forhandlingene i New York, og har arrangert møte mellom ForUMs medlemsorganisasjoner og Amitabh Behar fra Global Call for Action Against Poverty (verdens største

sivilsamfunnsbevegelse mot fattigdom og ulikhet) om målene.

- Media: ForUM deltok på en radiodebatt om målene 21. februar (NRK Verdibørsen). Vi inviterte journalister til seminaret 24. april og fikk artikler om innholdet og intervjuer med Amitabh Behar publisert i Vårt Land og Bistandsaktuelt. ForUM er også blitt intervjuet og sitert om målene flere ganger av Bistandsaktuelt og av Vårt Land. Vi har regelmessig rapportert fra OWG-møtene og FfD-møtene, og om utviklingen av målene og FfD-prosessen, på sosiale media og hjemmesiden som har fått en ny egen temaside om post2015. ForUM har også gått med i kampanjen Action2015 som skal spre informasjon i media om målene under 2015, og sitter i referansegruppen for kampanjen.
- Gruppemøter: ForUM har avholdt 30 post-2015 møter (11 gruppemøter om bærekraftsmålene, 5 gruppemøter om FfD, og 14 møter i koordineringsgruppen)

Gruppemedlemmer:

29 medlemsorganisasjoner har vært aktive i utforming av dokumenter og/eller på møter i 2014: ADRA Norge, Amnesty Norge, Atlas-alliansen, CARE Norge, Caritas Norge, Changemaker, Digni, Framtiden i våre hender, FIAN, FIVAS, FN-sambandet, FORUT, Fredslaget, IKFF, KFUK-KFUM Global, Mellomkirkelig Råd, Kirkens Nødhjelp, Naturvernforbundet, Norsk Folkehjelp, Plan Norge, Redd Barna, Regnskogfondet, SABIMA, SAIH, SLUG, Spire, Tørrlandskoordineringsgruppen, Utviklingsfondet og WWF Norge. I tillegg har følgende andre organisasjoner bidratt til arbeidet: Himalpartner, FOKUS, Kreftforeningen, LHL, LNU, Rorg-samarbeidet, Selskapet for Norges vel, UNICEF, Utdanningsforbundet.

Koordineringsgruppen har bestått av Atlas-alliansen, CARE Norge, Norsk Folkehjelp, Redd Barna og WWF Norge.

Koordinator/rådgiver:
Elin Enge og Kristina Fröberg.

2.3 Norge som investor

ForUMs politiske mål i 2014

Statens pensjonsfond utland (SPU)

- En klargjøring av Norges Bank Investment Managements (NBIM) mandat når det gjelder ansvar og forpliktelser som en ansvarlig investor. NBIM må besitte nødvendig kompetanse for å følge opp sine forpliktelser i det aktive eierskapet og i dialog med selskapene.
- NBIM må utvide arbeidet med menneskerettigheter til å omfatte alle rettighetene og identifisere hvilke risiki for menneskerettighetsbrudd som er mest utbredt i ulike sektorer eller typer investeringer. Det må utvikles og offentliggjøres en strategi for å håndtere disse.
- Mandatet må pålegge NBIM langt større åpenhet om sin kontakt med porteføljeselskapene. Det må legges til rette for offentlig innsyn og debatt rundt disse prioriteringene, og om status for NBIMs dialog med selskapene.
- Observasjonslisten skal være offentlig og åpen, ved evt. hemmelighold må begrunnes og begrunnelsen skal offentliggjøres.
- Beslutninger om uttrekk må baseres objektive kriterier, uten å underlegges politiske hensyn. Det skal ta maksimalt 6 måneder å ta denne beslutningen etter tilrådning.

- Påse at Stortingets intensjoner for etisk forvaltning av SPU etterleves, derunder sørge for at det utarbeides utvidede retningslinjer for SPUs investeringer i statsobligasjoner som sikrer at Norge opptrer som en ansvarlig utlåner.

Statlig eierskap

- ForUM foreslår etablering av et uavhengig tilsynsorgan (ombud/menneskerettighetsråd) som gir anbefalinger til hvordan staten som eier, regjeringen, skal utøve sitt eierskap og lære av erfaringer.
- ForUM mener at for at regjeringen skal være ansvarlig eier og tydeliggjøre statens mål for sine selskap innen etikk og miljø, må eierskapsavdelingen og selskapsstyrene tilføres nødvendig kunnskap om menneskerettigheter og bærekraftig utvikling.
- ForUM mener at regjeringen må benytte seg av handlingsrommet de har som eier, gjennom eiermøter og generalforsamling å fremme og prioritere langsiktige mål som miljø og bærekraftig utvikling foran kortsiktig profit.
- Menneskerettigheter og bærekraftig utvikling må løftes opp som likestilte, prioriterte styringsmål i statens eierskapspolitikk. Norsk eierskapspolitikk må sikre samstemthet med nye internasjonale standarder jfr. OECDs retningslinjer og FNs Guiding Principles on Business and Human Rights.

Hovedutfordringer og resultater i 2014

I 2014 har det vært flere viktige, avgjørende politiske prosesser i arbeidet med «Norge som investor». ForUM har prioritert å respondere på flere relevante stortingsmeldinger som enten har blitt lansert eller som har blitt varslet i løpet av året, og som har hatt særlig stor betydning for ForUMs politiske mål i «Norge som investor» satsingen.

Første halvdel av året var i stor grad konsentrert om å jobbe med å respondere på anbefalingene om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU) som ble lagt frem av Strategirådet, og særlig forslaget om å legge Etikkrådet til Norges Bank. Anbefalingene ble behandlet i den årlige stortingsmeldingen om SPU.

Da stortingsmeldingen skulle behandles ble det klart at Stortinget gikk imot Regjeringens forslag om å legge ned Etikkrådet. Dette var en viktig seier for ForUMs medlemmer, som hadde jobbet aktivt imot regjeringens forslag. Et flertall på Stortinget foreslo også at endelig beslutning om uttrekk av selskaper skal legges til Norges Bank, og at det bør organiseres en ordning hvor Etikkrådet oppnevnes av Finansdepartementet etter innstilling fra Norges Bank. Etikkrådets anbefalinger skal sendes til Norges Banks styre som beslutter om selskaper i porteføljen skal utelukkes.

ForUM mener det er svært viktig at det etableres retningslinjer slik at Norges Bank ikke bruker mer enn seks måneder. Dessverre var det ingen merknader om dette. Et mindretall i finanskomiteen, bestående av SV og Arbeiderpartiet, fokuserer på det aktive eierskapet i merknadene, og foreslo at det skal legges frem en strategi for styrking av menneskerettighetene, blant annet gjennom å utvikle forventningsdokumenter på hele spekteret av menneskerettigheter, inklusive urfolks- og arbeidstaker-rettigheter. Dette er noe ForUM har jobbet for.

KrF, Senterpartiet, Venstre og SV ba i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om SPU om en grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, hvor åpenhetskriterier hos utstederlandene ligger til grunn. Dette kom som følge av et lobbyarbeid overfor partiene utført særlig av ForUM og SLUG.

Klagesaken mot Norges Bank Investment Management (NBIM) for investeringen i POSCO har ført til stor debatt både i Norge og internasjonalt, og Norges forsøk på å unnta SPU fra OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper har ført til skarpe reaksjoner både i OECD systemet og hos FNs høykommissær for menneskerettigheter, i tillegg til internasjonal fagbevegelse og sivilsamfunnsorganisasjoner. Norge gikk til slutt med på at retningslinjene gjelder for minoritets-eiere og for statlig investeringsfond på lik linje med private. Det ble imidlertid fra norsk side hevdet at siden retningslinjene ikke er rettslig bindende og fordi de er frivillige kan man heller ikke snakke om at de kan «brytes».

ForUM bidro i forbindelse med Regjeringens arbeid med en ny stortingsmelding om statlig eierskap med innspill gjennom Kompetanseforum hvor ForUM sitter i arbeidsgruppa. I juni la regjeringen frem sin nye eierskapsmelding Meld. St. 27 (2013–2014) «Et mangfoldig og verdiskapende eierskap». Meldingen presenterer en god oversikt over utviklingen av internasjonale rammeverk for samfunnsansvar, og vektlegger blant annet i større grad styrets ansvar, og forventer aktsomhetsvurderinger i tråd med UN Guiding Principles, som er nytt. I motsetning til i tidligere meldinger omtaler den heller ikke samfunnsansvar som «frivillig». Dette er viktige skritt i riktig retning fra sittende regjeringen.

Vi har også deltatt aktivt i utviklingen av norsk handlingsplan for FNs veiledende prinsipper om menneskerettigheter og næringsliv (UNGP). Denne skulle vært lansert i løpet av 2014, men er utsatt til våren 2015. ForUM fikk gjennomslag for at sivilsamfunnet må få muligheten til å komme med innspill i forkant av handlingsplanen. ForUM koordinerte et felles høringsinnspill, og har bidratt med flere muntlige innspill i møter med Utenriksdepartementet. ForUM påpekte bl.a. statens doble ansvar for menneskerettighetene, både som kommersiell eier

og som regulator, og at handlingsplanen må gir klare instruksjoner til SPU om fondets ansvar for å respektere hele spekteret av menneskerettighetene.

En resolusjon om utarbeidelse av et internasjonalt, juridisk bindende regelverk for transnasjonale selskaper og respekt for menneskerettigheter ble i juni vedtatt i FNs menneskerettighetsråd. Resolusjonen er fremmet av Ecuador og Sør-Afrika. Etter avstemning i rådet var det 20 stemmer for, 14 mot (inkludert EU og USA), og 13 avholdende. Initiativet har fått bred støtte fra utviklingsland og sivilsamfunnsorganisasjoner. Resolusjonen sier at man skal sette ned en arbeidsgruppe som skal utarbeide et forslag til et en internasjonal traktat som kun dekker transnasjonale selskaper, og ikke nasjonale eller andre virksomheter.

Det ble også fremmet en annen resolusjon av Norge, som ble støttet av 22 land fra alle regioner. Den inkluderer en anmodning om at FNs arbeidsgruppe å utarbeide en rapport som skal vurdere fordeler og begrensninger ved juridisk bindende reguleringer. ForUM la til rette for en diskusjon om dette hos våre medlemmer, og skal følge prosessen videre i våre internasjonale nettverk.

I juni fikk det norske kontaktpunktet for OECDs retningslinjer nytt mandat. ForUM ble i brev fra Utenriksdepartementet (UD) bedt om å innstille kandidater til kontaktpunktet innen slutten av juni. Etter å ha konsultert med våre medlemmer og andre relevante sivilsamfunnsorganisasjoner innstilte vi kandidater i prioritert rekkefølge. Et nytt kontaktpunkt var fortsatt ikke innstilt av UD ved slutten av året.

Gjennomførte aktiviteter

- ForUM utarbeidet en høringsuttalelse til Strategirådets anbefalinger om forvaltningen av SPU, og fulgte opp våre anbefalinger da Regjeringen la

frem den årlige stortingsmeldingen om SPU. ForUM deltok på høringen i Stortingets finanskomité med muntlige og skriftlige høringsinnspill til stortingsmeldingen og hadde en rekke politiske møter om forslagene i forkant av høringen.

- I forkant av Stortingets behandling av stortingsmeldingen om SPU arrangerte ForUM en politisk debatt om den etiske forvaltningen av SPU med et bredt sammensatt panel av stortingsrepresentanter i forbindelse med ForUMs årsmøte. Det var særlig fokus på forslaget om at Etikkrådet skulle legges til Norges Bank.
- Mark Curtis skrev rapporten «Moving backwards or forwards? Norway's Approach to Responsible Investment» på vegne av ForUM. Rapporten går igjennom de politiske konsekvensene av klagesaken i det norske OECD-kontaktpunktet mot NBIM. Rapporten viser at Norge har gått fra å være en pådriver til å bli en brems for å fremme internasjonale retningslinjer for ansvarlig næringsliv. Med utgangspunkt i denne rapporten, utfordret Mark Curtis norske myndigheter under OECD-møtet i Paris i juni.
- Rapporten ble senere lansert på en internasjonal heldagskonferanse som ForUM arrangerte på Litteraturhuset i oktober. Konferansen belyste hvilket ansvar finansielle investorer har, og hvordan finansielle investorer bør operere i henhold til internasjonale retningslinjer. Konferansen var viktig for å forsterke ForUMs arbeid for at NBIM skal følge OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og UNGP. Den nordamerikanske fagforeningen United Steelworkers annonserte en kommende klage mot Oljefondet og NBIM til OECDs norske kontaktpunkt for brudd på OECDs retningslinjer. Denne saken forsterket våre argumenter ytterligere.

- ForUM samarbeidet med den norske avdelingen av den internasjonale juristkommisjonen om en konstruert juridisk prosedyre basert på fakta fra klagesaken mot NBIM. Her satt ForUM v/ seniorrådgiver Gunhild Ørstavik i et panel for å drøfte erfaringene fra den konkrete saken opp mot de konstruerte prosedyrene.
- ForUM ga en kritisk analyse av den nye eierskapsmeldingen på oppdrag fra LO-Aktuelt. Denne ble også oversendt til Nærings- og fiskeridepartementet og Stortingets næringskomité.
- Regjeringen varslet en stortingsmelding om privat sektor og utviklingspolitikk som ForUM leverte innspill til.
- I forbindelse med Ecuador og Sør-Afrikas initiativ til en bindende traktat for samfunnsansvar ble det arrangert et godt besøkt medlemsmøte for å informere om forslaget og innhente synspunkter fra vårt internasjonale nettverk i mai. Panelet besto av representanter for International Commission of Jurists fra hovedkontoret i Genève, FIAN Norge, FAFO og Utenriksdepartementet.
- ForUM finansierte og deltok på en workshop (arbeidsseminar) arrangert av de indiske organisasjonene Cividep og Accountability Council i New Delhi: «Workshop on Grievance Mechanisms to address Business & Human Rights in India». Formålet med workshopen var å informere om de ulike nasjonale og internasjonale klagemekanismer som er tilgjengelig i India, for at sivilt samfunn i større grad kan ta informerte valg og lage helhetlige strategier for å ansvarliggjøre selskaper for brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, og miljølover. Workshopen samlet aktivister og eksperter i tre dager og la til rette for en god og faglig utveksling av ulike perspektiver,

erfaringer og kunnskap om bruken av de ulike klagemekanismene. ForUM holdt en presentasjon om OECD-kontaktpunkter som klagemekanisme og fordeler og ulemper ved bruk av klagemekanismen. Senere besøkte vi partnere og de landsbyene som er berørt av POSCOs prosjekt i Orissa i Sør-India.

Gruppedlemmer:

16 medlemsorganisasjoner har vært aktive i arbeidet: Amnesty, CARE, Changemaker, Den norske Burmakomité, Fellesrådet for Afrika, FIAN Norge, FIVAS, Framtiden i våre hender, Latin-amerikagruppene i Norge, Norsk Folkehjelp, Plan Norge, Redd Barna, Regnskogfondet, SAIH, SLUG, WWF-Norge.

Koordinator/rådgiver:

Siri Luthen og Gunhild Ørstavik

2.4 FNs klimaforhandlinger

ForUMs politiske mål i 2014

- Stortinget vedtar ambisiøse klimamål som meldes inn til UNFCCC, senest i første kvartal 2015: «Minimum reduksjon tilsvarende 40 % av norske utslipp i 1990 i 2020, fortrinnsvis med størst mulig andel kutt innenlands. Forpliktende mål om reduksjon av innenlandske utslipp i overensstemmelse med 2-gradersmålet, og en rettferdig innsatsfordeling. Videre utbygging av fornybar energi, og tiltak for elektrifisering av oljeinstallasjonene på sokkelen, og reduksjon i utslippene fra veitrafikken.»
- Norge spiller en rolle som brobygger, foregangsland og pådriver i de internasjonale forhandlingene. Norge forplikter seg i forbindelse med statsbudsjettet for 2015 til en økning i finansieringen av klimatilpasning, fortrinnsvis gjennom bruk av det grønne klimafondet og Norge

forplikter seg til å kutte egne utslipp med minst 40 % innen 2020 og minst 80 % innen 2050, og andre industrialiserte land forplikter seg til lignende utslippskutt.

- At det oppnås en avtale om overføringer av midler og teknologi fra industrilandene slik at nødvendige tilpasningstiltak i landene i Sør kan komme på plass og implementering starter opp. Slik kan utviklingslandene bygge ut klimavennlige energi- og transportløsninger, og øke sin tilpasningsevne.

Hovedutfordringer og resultater i 2014

På klimatoppmøtet COP19 i Warszawa på slutten av 2013 ble landene enige om en løsning på det som hadde vært det vanskeligste punktet en stund, gjennom å vedta en arbeidsplan for «tap og skade knyttet til effektene av klimaendringer i utviklingsland som er spesielt sårbare for de negative effektene av klimaendringer».

Samtidig ble det bestemt noen av de viktigste prinsippene for forhandlingene mot den nye klimaavtalen som skal gjelde for alle land, og som skal ferdigstilles i Paris i desember 2015. Det viktigste, og kanskje uheldigste prinsippet, er at avtalen vil komme til å bli det man kaller en «bottom-up» avtale. Det betyr at alle land skal på egen hånd bestemme hvor mye de kan greie å redusere sine utslipp, eller i tilfellet utviklingsland, hvor mye de kan redusere veksten i utslippene.

Gjennom 2014 kjempet forhandlerne fra 193 land om to hovedsaker. Det første var for å komme fram til hovedelementer til den ferdige teksten i avtalen, og det andre var å bestemme kriteriene for de såkalte INDC-er (Intended Nationally Determined Contributions), - nasjonale intensjoner for utslippsreduksjoner i 2030 som alle skal levere til klimakonvensjonens sekretariat innen utgangen av mars 2015.

Forhandlingene var vanskelige hele veien, motsetningene var dype og kompromissviljen liten. Prosedyrespørsmål ble blåst ut av proporsjoner for å forhindre substansdiskusjoner. Ikke minst var det en stor uenighet om hva INDC-ene skal inneholde. Utviklingslandene lenge insisterte på at alle elementene fra Bali Action Plan, som var forprosessen som ledet opp til COP15 i København, skulle med. Beslutningsteksten som bestemte at INDC-er skulle etableres, var ikke klar på dette punktet, og industrilandene insisterte på at INDC-ene må ha som sitt bærende, obligatoriske element hovedformålet med klimakonvensjonen, nemlig reduksjon av verdens utslipp av klimagasser.

Utviklingslandene krevde at i det minste løftene fra København, om minst 100 milliarder US\$ pr år i nye og addisjonelle midler fra industrilandene til utviklingsland til klimafinansiering, skulle konkretiseres i form av løfter eller projesjoner fra industrilandenenes side. Dette ble overhodet ikke akseptert, hverken av Norge eller noe annet Annex1 land. Stemningen ble noe forbedret gjennom at Det Grønne Klimafondet (GCF) fikk løfter om over 10 milliarder US\$, - ikke pr år og ikke for hvert år framover, men det ble betraktet av de fleste som et akseptabelt første skritt for GCF. Norge bidro med løfte om NOK 400 millioner pr år i 4 år.

I begynnelsen av året kunne den norske forhandlingsdelegasjonen virke noe utydelig, trolig på grunn av skiftet av politisk ledelse. Men det viste seg etter hvert at den nye ledelsen i det som hadde skiftet navn til Klima- og miljødepartementet, i hovedsak ønsket at Norge skulle opprettholde sin rolle som brobygger og pådriver i forhandlingene. Det ble sett på som en seier både for delegasjonen og for klima og miljøminister Tine Sundtoft, at hun ble bedt om å megle mellom partene i de siste, spennende og intense dagene på COP20 i Lima, inntil det ble oppnådd enighet om vedtakene.

Samarbeidet med delegasjonen har vært godt i 2014, og ForUM har hatt en god dialog på faglige-politiske tema. Vi har inntrykk av at våre innspill blir lyttet til, når ForUM stiller seg samlet bak, noe som skjedde tre ganger gjennom året: foran UNFCCC's junimøte i Bonn, foran FN's generalsekretærs klimatoppmøte i september, og foran COP20 i Lima i desember.

Siden forhandlingene nå er i ferd med å gå inn i et «bottom-up» spor, har ForUMs arbeidsgruppe sett det som viktigere enn noen gang å påvirke norsk politikk på nasjonale tiltak, både når det gjelder å gå foran gjennom å sette ambisiøse nasjonale utslippsmål, og gjennom å bevilge en rettferdig del av de klimafinansieringsmidler som trengs.

Når det gjelder klimafinansiering har ForUM bedt om at det blir lovet substansielle midler, også gjennom GCF og Adaptation Fund, ut over regnskogs-milliardene. Vårt inntrykk er at det er forståelse i regjeringen for at klimafinansiering må trappes opp, og bevilgningen til GCF som kom i Lima er en indikator på dette.

Når det gjelder å la et rettferdighets-prinsipp være førende når Norge skal fastsette sine utslippsmål og volumet på klimafinansiering, har myndighetene vært lite interessert i å følge opp. Prøven på hvor langt regjeringen er villig til å gå når det gjelder utslippsreduksjoner vil komme i første kvartal i 2015. Det politiske slaget vil stå om både volumet på reduksjonene, og på hvor stor andel som man vil legge opp til skal kjøpes fra utlandet, CDM og EU-kvoter.

Gjennomførte aktiviteter

- Det ble utformet tre fellesinnspill til politisk ledelse i Klima- og miljødepartementet og forhandlingsdelegasjonen. Innspillene ble presentert muntlig og diskutert med delegasjonsleder og spesialist-

forhandlere, og de viktigste punktene ble også reist i møter med ministeren.

- I samarbeid med arbeidsgruppen for Landbruk i norsk utviklingspolitikk har det blitt gjort en innsats for å opprettholde Strategien for mat-sikkerhet i et klimaperspektiv, som utløper i 2015. En gruppe av organisasjoner leverte i desember et innspill som bl.a. krevde at Strategien fornyes og forsterkes etter 2015. Det var svært gledelig at dette punktet ble tatt inn i Stortingsmeldingen om menneskerettigheter som kom før jul.
- ForUMs faste representant i delegasjonen, Ola Skaalvik Elvevold (Naturvernforbundet), og sekretariatets rådgiver Arvid Solheim deltok på fire forhandlingsmøter i løpet av året. Andre medlemsorganisasjoner har også deltatt på disse møtene; på mellommøtene i Bonn deltok 3 øvrige representanter, mens på det større junimøtet var det 10 ForUM-medlemmer som deltok, og i Lima var det 15 representanter for ForUM-medlemmer til stede.
- Gjennom året ble det gjennomført seks møter med delegasjonsledelsen i Norge, og under de internasjonale møtene koordinerer ForUMs rådgiver møter mellom delegasjonsledelsen og de norske sivilsamfunnsorganisasjonene (ikke bare ForUM-medlemmer). På COP-20 i Lima hadde man også en lengre diskusjon med 5 medlemmer av Stortingets energi og miljøkomité som var til stede, og to møter med klima- og miljøministeren. Vi organiserte også 4-5 møter mellom sør-representanter og spesialforhandlere på bl.a. REDD, tilpasning, klimafinansiering.
- ForUM har deltatt aktivt i oppstarten av Aksjon 2015 i Norge. Det er en internasjonal kampanje som i Norge har blitt startet av Redd Barna. Den

skal sette søkelyset på viktigheten av både Post-2015-prosessen og UNFCCCs forhandlinger mot en ny klimaavtale i Paris i desember. Begge prosesser går parallelt gjennom året, og vil bli svært viktige for å kunne lede verden inn på et bærekraftig utviklingsspor. Vi ser det som viktig å delta i dette arbeidet, for å sikre en god felles mobilisering rundt de viktigste offentlige markeringene gjennom året.

- Arbeidsgruppen har holdt 9 møter i løpet av året.

Gruppemedlemmer:

14 medlemsorganisasjoner har vært aktive i arbeidsgruppen: CARE, Changemaker, Digni, Framtiden i våre hender, IKFF, Kirkens Nødhjelp, Latin-Amerikagruppene i Norge, Mellomkirkelig Råd, Naturvernforbundet, Redd Barna, Regnskogfondet, Spire, Utviklingsfondet, WWF-Norge, og et par uavhengige observatører.

Koordinator/rådgiver:

Arvid Solheim.

2.5 ATT (Arms Trade Treaty)

ForUMs politiske mål i 2014:

- Norge tar en aktiv rolle i arbeidet med å ratifisere og implementere Arms Trade Treaty internasjonalt.
- Norge setter høyest mulig standarder for implementering av avtalen.
- Norge krever sluttbrukererklæring for alt norskeksporthert militært materiell uansett mottaker. Dette blir særlig viktig for mottakerland som ikke selv har ratifisert våpenhandelsavtalen.

Hovedutfordringer og resultater i 2014

Arms Trade Treaty (ATT) trådte i kraft på julaften med 130 land som har signert

avtalen, og 61 stater som har ratifisert. Dette er en stor seier etter mer enn et tiår med global kampanjevirkosomhet. En bred allianse av norske organisasjoner og trossamfunn har jobbet tett med den internasjonale Control Arms-koalisjonen for å realisere avtalen.

Arms Trade Treaty er en internasjonal våpenhandelsavtale som regulerer den globale våpenhandelen, den omfatter alle konvensjonelle våpen inkludert håndvåpen og ammunisjon. Avtalen vil blant annet forplikte stater til å avslå våpensalg når det er stor risiko for at våpnene vil bli brukt til å begå menneskerettsbrudd eller andre overgrep mot sivile. Avtalen har et reelt potensiale i seg til å begrense den væpnede volden som millioner utsettes for rundt om i verden. Avtalen vil bygge nye internasjonale normer for våpeneksport, hvis den anvendes konsekvent, og vil kunne påvirke de statene som ikke har signert avtalen. På samme måte som Landminetraktaten fra 1999, kan man håpe at denne avtalen vil endre moralske og politiske grunnvilkår for våpeneksport.

Som et av de sentrale pådriverlandene i arbeidet med avtalen, er det viktig at Norge ikke slipper dette viktige arbeidet nå. Skal denne avtalen gjøre en reell forskjell er det avgjørende at land som Norge tar en aktiv rolle i arbeidet med å ratifisere og implementere avtalen. Norge må følge opp avtalen i internasjonal fora og ta initiativ til strenge tolkninger av avtaleteksten. Norge kan spille en avgjørende rolle i å støtte og veilede andre stater i denne prosessen. Videre er det et stort behov for forbedringer i avtaleteksten.

ForUM deltok på høringen om den årlige stortingsmeldingen Meld. St. 49 (2012-2013) om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2012 og leverte skriftlig innspill. I høringsinnspillet var ForUM opptatt av at den nye sjekklisten, som ble lansert i november 2012, må tas i bruk, og at disse endringene må få konsekvenser for norsk eksport av militærutstyr til autoritære

regimer, og land hvor det begås alvorlige brudd på menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett. I merknadene fra utenrikskomiteen som kom i februar 2014 understreker alle partiene at det er viktig at sjekklisten blir konsekvent og systematisk anvendt. Det var også flere andre gode merknader i behandlingen av meldingen. Et mindretall i komiteen, bestående av Sp, V og SV, ber regjeringen innføre sluttbrukererklæringer fra alle land, også NATO-land og andre nære allierte.

I Meld. St. 8 (2014-2015) «Eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2013, eksportkontroll og internasjonalt ikke-spredningssamarbeid», som ble lansert november 2014 kom det frem at regjeringen har besluttet å inkludere forbud og føringer som følger av ATT artikkel 6, overførsler som er forbudt under avtalen, og artikkel 7 risikoen for at våpeneksporten kan bli brukt til å gjennomføre alvorlig kjønnsbasert vold eller vold mot kvinner og barn. Dette er svært positivt sett i lys av våre innspill til UD.

Det skal holdes en statsparts-konferanse senest ett år etter at våpenhandelsavtalen har trådt i kraft, og det første møtet vil trolig bli høsten 2015. I 2014 har det vært arrangert to forberedende møter. Disse har vært viktig for å diskutere og komme frem til prosedyreregler for statspartsmøtene. Sentrale tema under disse forbedende møtene har blant annet vært etablering og stedsvalg for sekretariatet, finansiering og prosedyreregler inkludert spørsmålet om avstemmingsregler og/eller konsensuskrav.

Gjennomførte aktiviteter

- På oppdrag fra ForUM har pro bono-konsulentene Prospera skrevet konsekvensutredning av hva ATT vil bety for norsk eksportkontrollavgivning for ForUM. Denne rapporten ble ferdig i februar. Hensikten var å få oversikt over hvorvidt gjeldende

regelverk er i tråd med våpenhandelsavtalen og, eventuelt, hvilke endringer som må til for å få regelverket til å være i tråd med denne avtalen.

- Røde Kors og ForUM foreslo ovenfor Utenriksdepartementet (UD) at det settes ned et utvalg som ser på hvordan hele lovverket for norsk våpeneksport må endres for å implementere ATT strengest mulig, og det er uheldig at det norske eksportkontrollregelverket ikke uttrykkelig forbyr eksport i strid med ATT. Vi har hatt møter med UD om dette.
- ForUM arrangerte i mai et møte mellom Anna McDonald, som er ny leder for Control Arms-koalisjonen, og statssekretær Bård Glad Pedersen i Utenriksdepartementet, sammen med ForUM. Dette var viktig for å presentere Control Arms for ny regjering, samt å forsikre oss om at den nye regjeringen fortsatt vil jobbe for en sterk ATT.
- ForUM deltok på to forberedende møter til den første statsparts-konferansen, i Mexico City og i Berlin. På disse møtene har statene som har ratifisert og signert avtalen diskutert prosedyreregler, finansieringsmekanismer og lokalisering av ATT-sekretariatet. Control Arms har hatt ansvaret for å koordinere sivilsamfunn deltakelse på disse møtene, og har utarbeidet posisjoner og koordinert lobbyarbeid på møtene. Et særlig viktig spørsmål for ForUM og Control Arms er hvorvidt sivilsamfunn skal ha full tilgang til statspartsmøtene og talerett under møtene.
- ForUM har bidratt med økonomisk støtte til Control Arms for å gjennomføre aktiviteter for å mobilisere og bidra til at flere stater ratifiserte avtalen i løpet av 2014, samt økonomisk støtte til sør- deltakelse på

UNGA First Committee som var en viktig lobbyarena for å utvikle planer for den første statsparts-konferansen og for at flere stater skal ratifisere avtalen.

Gruppemedlemmer:

13 medlemsorganisasjoner har vært aktive i gruppen: Amnesty, Atlas-alliansen, Caritas, Changemaker, Digni, FN-Sambandet, IKFF, Kirkelig Fredsplattform, Kirkens Nødhjelp, Mellomkirkelig råd, Norges Fredslag, PRESS, Redd Barna.

Koordinator/rådgiver:

Siri Luthen.

2.6 Landbruk i norsk utviklingspolitikk

ForUMs politiske mål i 2014:

- Norsk og internasjonal politikk som fremmer satsingen på, og bedre forholdene for småskala, bærekraftig og lønnsomt landbruk, gjerne agro-økologisk.

Hovedutfordringer og resultater i 2014

2014 har vært et år hvor bærekraftig, småskala landbruk er kommet høyere på dagsorden i den internasjonale debatten. Rapporter fra viktige hold, slik som UNCTADs "Wake up before it's too late" fra 2013 og FNs klimapanelers femte hovedrapport, har bidratt til å sette fokus på hvordan landbruket spiller en sentral rolle for både klima og utvikling. Dette er en utvikling ForUM oppmuntrer til og setter pris på.

Landbruk og matsikkerhet har ikke hatt en like sentral rolle i det nasjonale politiske ordskiftet. Matsikkerhet er ikke en av regjeringens øverste utviklingspolitiske prioriteringer, og det må legges ned et betydelig arbeid for å få dette høyere på dagsorden. En viktig seier for ForUM var at det på slutten av året ble erklært i

Stortingsmeldingen om menneskerettigheter at den gjeldende Strategien for matsikkerhet i et klimaperspektiv skal videreføres. Det hersker imidlertid forvirring hos myndighetene rundt hva dette innebærer, og i hvilken grad dette betyr en fornyet satsning på matsikkerhet med friske midler. Arbeidet med å få på plass en god og ambisiøs matsikkerhetsstrategi som skal gjelde fra 2016, vil være en viktig prioriteringssak for ForUM det kommende året.

ForUM er en tydelig aktør innenfor norsk landbruksbistand. Vi er aktive deltakere i de viktigste politiske prosessene og har en konstruktiv dialog med norske myndigheter gjennom flere ulike fora. ForUM spiller en særskilt viktig rolle i norsk sammenheng ved å ha tett oppfølging av FAO-prosessen, og spesielt Committee on World Food Security (CFS). Dette er et område som er lite dekket av norske sivilsamfunnsorganisasjoner forøvrig. Koordinatorrollen ForUM har når det gjelder å samordne sivilsamfunnets innsats innenfor matsikkerhet nasjonalt og internasjonalt, gjør at vi har begynt å etablere oss som en viktig og selvskreven aktør i det politiske feltet. Dette gjør det enklere å oppnå kontakt med myndighetene og gå inn i meningsfulle diskusjoner. ForUM er en viktig premissleverandør for sivilsamfunnets engasjement i den norske matsikkerhetsdebatten, og vi har inntrykk av at vår kontakt med myndigheter og Norfund oppleves som meningsfull.

ForUMs største hovedutfordring er å tydeliggjøre viktigheten av matsikkerhet overfor den norske regjering og myndigheter. Per i dag settes det inn få byråkratiske og politiske ressurser innenfor dette feltet, og det er en manglende forståelse for hvorfor matsikkerhet bør prioriteres. ForUMs strategi vil være å synliggjøre dette ved å gjøre matsikkerhet relevant for de øvrige utviklingspolitiske satsingsområdene regjeringen har. Vårt budskap må være at uten matsikkerhet, vil man heller ikke oppnå betydelig framgang

innenfor områder som helse, ernæring, utdanning og næringsutvikling. Matsikkerheten må være en forutsetning for annen utvikling. Et viktig mål er å arbeide politisk for at en større andel av bistandsmidlene brukes til å arbeide for matsikkerhet og rural utvikling med fokus på bærekraftig landbruk som har småskala matprodusenter i fokus.

Gjennomførte aktiviteter

- I begynnelsen av året ble det nedlagt et betydelig arbeid for å definere målet som omhandler sult og matsikkerhet, i ForUMs innspill til norske myndigheter i prosessen for nye bærekraftsmål (SDG).
- Den 7. mai arrangerte ForUM i samarbeid med Norad og Norfund et seminar om CFS sin prosess for frivillige retningslinjer for investeringer i landbruket. Seminaret ansees som vellykket, med faglige innledninger, god diskusjon og cirka 25 deltakere, bl.a. fra Norfund, myndighetene, forskere og flere sivilsamfunnsorganisasjoner.
- Landbruksdialogen med Norfund ble videreført i løpet av våren, med mindre aktivitet på høsten.
- ForUM var representert på møte i den nasjonale FAO-komiteen den 25. september. Det ble ikke gjennomført noe møte i komiteen i vårhalvåret, tross påtrykk fra ForUM.
- ForUM ble representert av Spire på CFS i oktober. CFS ble diskutert i gruppen i forkant, og ble fulgt opp i etterkant med oppdatering på gruppemøte og kronikk i Vårt Land.
- Representanter fra tre medlemsorganisasjoner (Utviklingsfondet, FIAN og Caritas) deltok på ICN2, den internasjonale konferansen om matsikkerhet og ernæring, i november. Erfaringene derfra ble diskutert på

gruppemøte, og representantene hadde kronikk på trykk i Vårt Land.

- Det er blitt gjennomført to dialogmøter i Utenriksdepartementet mellom myndigheter og sivilsamfunnsorganisasjoner for å diskutere landbruksutvikling og oppfølging av Strategien for matsikkerhet i et klimaperspektiv.
- I november/desember koordinerte gruppen arbeidet med å ferdigstille og sende inn et landbrukspolitisk innspill til norske myndigheter. Dette tok for seg viktigheten av at Matsikkerhetsstrategien blir videreført og at prosessen med å videreføre den må involvere norske sivilsamfunnsorganisasjoner. Videre vektla vi behovet for friske midler til matsikkerhets-satsningen, og tydeliggjorde viktigheten av matsikkerhet for regjeringens utviklingspolitiske prioriteringer.
- I løpet av høsten er det blitt arbeidet med å gå inn i dialog med Norad om å gjenetablere det som tidligere ble kalt landbruksfaglig bistandsforum. ForUM har arbeidet for å få et fast faglig forum hvor relevante aktører innenfor landbruksutvikling og matsikkerhet kan utveksle erfaringer og diskutere. Det første forumet skal gjennomføres i januar 2015. ForUM anser dette som en positiv utvikling og en mulighet for å løfte matsikkerhet høyere på den utviklingspolitiske dagsordenen.
- Gruppen har vært i dialog og gitt innspill til tankesmien Civita sitt arbeid som dreier seg om utvikling og landbruksbistand.
- ForUM ble representert av Utviklingsfondet (som observatør) under møtet i den internasjonale alliansen for klimasmart landbruk i desember, hvor Norge har tatt på seg en lederrolle. Arbeidet med klimasmart landbruk vil bli fulgt opp videre i gruppens arbeid.

- Et initiativ kalt 25/25, hvor flere av gruppens medlemmer er representert, har blitt fremmet for norske myndigheter i løpet av høsten. Initiativet legger fram muligheter for oppskalering av den norske innsatsen på landbruksbistand gjennom norske organisasjoner, forutsatt at myndighetene bevilger mer penger. Initiativet vil være en viktig del av gruppens arbeid med å kommunisere betydningen av en oppskalert matsikkerhetsinnsats til norske myndigheter.
- Gruppen har hatt månedlige møter utenom sommerferien.

Gruppedeltakere:

8 medlemsorganisasjoner har vært aktive i arbeidet/utforming av dokumentene: ADRA Norge, Care, Caritas, Digni, FIAN, Spire, Tørrlandskoordineringsgruppen og Utviklingsfondet. I tillegg har Det kongelige selskapet for Norges vel og Røde kors bidratt til gruppens arbeid.

Gruppeleder/koordinator

Kristin Kjæret (FIAN) og Mari Gjengedal (Spire).

2.7 Ny internasjonal gjeldsslette mekanisme

ForUMs politiske mål i 2014:

- Norges posisjoner innad i IMF skal prioritere norske organisasjoners prinsipper om åpenhet, uavhengighet og behandling av illegitim gjeld i en ny gjeldsslette mekanisme.
- Norske myndigheter prioriterer UNCTADs arbeid med en ny uavhengig, åpen og rettferdig internasjonal mekanisme for vurdering og sletting av ubetalbar og illegitim gjeld.
- Norske posisjoner innad i den nordisk-baltiske gruppen støtter implementering av Prinsippene i de internasjonale finansinstitusjonenes

(IFIs) utlånsstrategi, og Norge fremmer implementering av Prinsippene blant FNs medlemsland.

Hovedutfordringer og resultater i 2014

Den 9. september 2014 var en historisk dag for global gjeldsbevegelse. Med overveldende flertall ble et juridisk rammeverk for gjeldsrestrukturering vedtatt i FNs generalforsamling; 124 stemmer for, 11 imot og 41 avholdende. I flere tiår har organisasjoner arbeidet for å flytte gjeldsslettearbeidet fra de internasjonale finansinstitusjonene Verdensbanken og IMF og over til et mer demokratisk organ som FN. Resolusjonen i FN markerer en viktig seier for global gjeldsrettferdighet.

På årsmøtene i Verdensbanken og IMF arrangert ForUM, SLUG, Redd Barna og Eurodad et side-event med tittelen: "Financing for Development: What actions are needed on debt and illicit capital flows?". I panelet satt Patricia Miranda fra det latinamerikanske gjeldsnettverket Latindadd, Bjørn Brede Hansen fra Utenriksdepartementet, Amar Battacharya fra Brookings Institute og Gail Hurley fra UNDP. I sitt innlegg understreket Hansen at Norge fortsatt støtter UNCTADs arbeid med en ny gjeldshåndteringsmekanisme, men påpekte at prosessen i UNGA gikk for raskt og var for lite inkluderende og at Norge derfor hadde vanskeligheter med å støtte resolusjonen.

2014 har vært et travelt år for internasjonal gjeldspolitik. Det internasjonale gjeldssletteinitiativet for fattige, gjeldstyngede land (HIPC) fases nå ut, og nye løsninger behøves for å kunne forhindre og løse kommende kriser. Skillelinjen går mellom tilhengere av de kontraktsbaserte løsningsforslagene og tilhengere av de statuttbaserte løsningsforslagene.

Et juridisk rammeverk for gjeldsrestrukturering kan være en viktig del av å forhindre fremtidig gjeldskriser, men vedtaket har skapt steile fronter mellom G77 på den ene siden og USA, EU og Japan på den andre siden. Norsk

sivilsamfunn er overrasket over Norges stemmegivning ettersom regjeringen støtter et arbeid i UNCTAD der det utarbeides et forslag til nettopp en ny gjeldsslettemekanisme.

I 2014 har IMF fokusert på å forbedre kontraktene som anvendes ved kjøp og salg av statsobligasjoner. Ved å innføre egne klausuler vil de forhindre såkalt "gribbefondsvirksomhet," der en liten gruppe investorer motsetter gjeldsrestrukturering. Forslaget har blitt godt mottatt av sivilsamfunnsorganisasjoner, men det understrekes at kontraktsbaserte løsninger for statsobligasjoner bare kan være en del av løsningen for land med komplekse gjeldsbyrder i krise. Slike løsninger må derfor ikke hindre FNs medlemsland i å søke andre mer omfattende løsninger på gjeldsproblemer.

Det er fryktet at de steile frontene i FNs generalforsamling (UNGA) vil påvirke resolusjonsforhandlingene som tar for seg gjeld i Finansiering for Utvikling (FfD) første halvdel av 2015. Sivilsamfunnets dilemma i 2015 er om man skal prioritere arbeidet for en sterk resolusjonstekst i UNGA som ikke får støtte fra vestlige land, eller et svakere sluttprodukt som får vestlige lands støtte, og som muligens kan bidra til et bedre forhandlingsklima i Addis Abeba. Denne avveiningen blir hovedutfordringen for internasjonal gjeldsbevegelse i 2015.

Gjennomførte aktiviteter

- Kontakten mellom nordisk sivilsamfunn og våre representanter i Verdensbanken og IMF har de siste årene vært sparsom, men jevn. Norske sivilsamfunnsorganisasjoner har reist til Washington D.C. for å delta på vår- og årsmøter. I 2014 ble disse reisene finansiert gjennom gruppens budsjett, og det er også gruppen som har koordinert brev til representantene som ble sendt i forkant av møtene, og organisert konsultasjonsforum med norske myndigheter; Utenriks-

departementet, Finansdepartementet og Norges Bank.

- Konsultasjonsforum: Disse møtene har vært svært nyttige fordi de er en av få ganger i året at sivilsamfunnsorganisasjoner får presentert sine innspill til norske myndigheter vedrørende de internasjonale finansinstitusjonene og får direkte respons fra representantene fra departementene og banken.
- Møter med de nordisk-baltiske representantene: Under årsmøtene i Washington møtte representanter fra gruppen den nordisk-baltiske styrerepresentanten i IMF, Audun Grønn og i Verdensbanken, Satu Santala. På møtet med Grønn ble innspill til IMF's forslag om samordningsklausuler presentert, og på møtet med Santala ble det lagt frem sivilsamfunnsorganisasjonenes
- støtte til prosessene i FN og behovet for at banken implementerer prinsipper for ansvarlig långivning. I forkant av møtene ble disse temaene tatt opp i brevform og signert av 10-15 nordiske organisasjoner.
- I forkant av avstemmingen om et juridisk rammeverk for gjeldsrestrukturering i UNGA la gruppen ettertrykkelig press på norske myndigheter. Gruppen skrev og koordinerte et brev til utenriksminister Børge Brende og FN-ambassadør Geir O. Pedersen der Norge ble oppfordret til å stemme ja til resolusjonen. Gruppeleder Gina Ekholt skrev et innlegg til Dagsavisens Nye Meninger og Dagsavisen skrev en nyhetssak i forkant av avstemmingen. Bistandsaktuelt skrev en grundig artikkel om resolusjonen, der Ekholt ble intervjuet.
- Ettersom gjeld er en vesentlig del av Finansiering for utviklingsprosessen (FfD) har gruppen vært tett involvert i

FfD-arbeidet og disse prosessene har overlappet en del i 3. og 4. kvartal i 2014. Vi deltok på den offisielle åpningen av de forberedende møtene for FfD i oktober 2014. Nettverket Eurodad holdt innlegg på vegne av sivilsamfunnsorganisasjoner og pekte blant annet på behovet for en internasjonal gjeldsslettemekanisme. Vi deltok også på de siste av de forberedende møtene i New York i desember, der blant annet gjeld sto på agendaen. I tillegg til representanter fra afrikanske og latinamerikanske nettverk holdt ForUMs utsendte innlegg og stilte spørsmål om hvordan medlemslandene vil løse de gjeldsproblemer som ikke kan håndteres av IMF samordningsklausuler.

- Det internasjonale gjeldsnettverket er ikke spesielt stort, og norske sivilsamfunnsorganisasjoner har spilt en viktig rolle som pådriver til internasjonalt lobbyarbeid og bidragsyter i utarbeidelser av analyser. For å bidra aktivt i dette arbeidet har

ForUMs gjeldsslettegruppe prioritert deltagelse på to store møter: Eurodads NGO-forum i Brussel med fokus på FfD og UNCTAD-møte i Genève om Post-2015. Gruppen har også bidratt med innspill til gjeldsdelen i «zero draft» til FNs bærekraftsmål og ekspertgruppens rapport. I tillegg har gruppen begynt arbeidet med en filmsnutt om behovet for en ny gjeldsslettemekanisme. Det er SLUG og Changemakers gjeld- og kapitalfluktsutvalg som har hovedansvar for dette arbeidet som vil ferdigstilles i 2015.

Gruppedlemmer:

Attac, Changemaker, FIVAS, KFUK-KFUM Global, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna, Regnskogfondet og SLUG. I tillegg har FOKUS deltatt i arbeidet.

Gruppeleder/koordinator:

Gina Ekholt (SLUG).

3 Styrets årsberetning 2014

3.1 Styrets møter

Styret har i 2014 hatt 6 ordinære styremøter. Styret har behandlet 53 saker, hvorav 25 vedtaksaker, 18 orienteringssaker og 10 diskusjonsaker/eventuelt. Fordelt på område omhandlet 5 saker politikk, 38 organisasjonssaker, og 6 økonomi. Det foreligger styreprotokoll over møtene.

Viktigste sak i 2014 har vært søknad om ny rammeavtale med Norad for 2015-18. Søknaden baserte seg på ny strategi som ble vedtatt på Årsmøtet 2014. Usikkerheten rundt en ny avtale har også vært oppe til behandling i styret.

Ellers nevnes nytt system for dokumenthåndtering og arkiv, som ble anskaffet i 2014. Systemet som heter M-Files ble tatt i bruk januar 2015, og skal være et verktøy som alle i ForUM fellesskapet kan bruke i sitt ForUM arbeid.

Styret godkjente ForUMs representasjon i offisielle norske delegasjoner, og politiske posisjoner til klimaforhandlingene samt på klima og helse (vedr Post2015).

Ola Skaalvik Elvevold trakk seg fra ForUMs styre i november 2013, og Jonas Ådnøy Holmqvist rykket opp fra første vara til fast møtende ut styreperioden.

Styret holdes jevnlig oppdatert om arbeidet i sekretariatet, med fokus spesielt på det tematiske og politiske arbeidet samt økonomi. Styremøtene er gode og med beslutningsdyktig oppmøte.

3.2 Økonomi

2014 var siste år i den 4-årige rammeavtalen med Norad for det tematiske

arbeidet, og for informasjonsarbeid på hhv kr 6,74 mill og 800.000 pr år. Klima- og Miljødepartementet har i 2014 bidratt med kr 450.000,-, medlemmene med kontingenter på kr 226.000,-, mens moms-kompensasjonen i 2014 var på kr 445.000,-.

ForUM har fått innvilget ny rammeavtale for 2015-17. Avtalen innebærer kutt. I 2014 mottok ForUM kr 6,74 mill i hovedstøtte fra Norad. For 2015 er støtten redusert til 6,1 mill, i 2016 5,6 mill og i 2017 5 mill. Informasjonsavtalen er forlenget med uendret støttenivå i 2015 med 0,8 mill. Det er usikkert om og hvordan informasjonsstøtten eventuelt videreføres. Styret har fokus på å sikre så gode inntekter som mulig for ForUM framover.

Regnskapet for 2014 viser et underskudd på kr 62.063, noe som gir en fri egenkapital ved utgangen av 2014 på kr2.173.002,-. Dette gir en sikkerhet ved et eventuelt fall i inntektene, og sikrer en god likviditet gjennom året.

Regnskapet føres av TS Økonomi ved aut. regnskapsfører Tore Skarvang, og revideres av Skagerak Revisjon ved stats- autorisert revisor Einar Johansen.

ForUM har ingen vesentlige økonomiske forpliktelser utover det som framkommer i balansen. Utover 10 års leiekontrakt for ForUMs lokaler i Storgt 11 (utløper 2021) har ForUM ingen vesentlige avtalemessige forpliktelser.

Det vises forøvrig til revidert regnskap som ligger som vedlegg til årsmeldingen.

3.3 Sekretariatet

ForUMs lokaler i Storgata 11 er en del av et kontorfellesskap med beslektete

organisasjoner, noe som bidrar til et stimulerende arbeidsmiljø.

Sekretariatet besto i 2014 av:

- Andrew Preston, daglig leder
- Rolf Wermundsen, kontorleder
- Gunn Johnsen, resepsjonist (deles med FOKUS)
- Mona Wærnes, informasjonsansvarlig (permisjon fra august, sluttet i desember)
- Kristin Marie Skaar, informasjonsansvarlig (vikar august-oktober)
- Ida Marie Haugen Gilbert, informasjonsansvarlig (vikar november-)
- Gunhild Ørstavik, seniorrådgiver
- Arvid Solheim, seniorrådgiver
- Siri Luthen, seniorrådgiver
- Kristina Frøberg, seniorrådgiver (vikar)
- Elin Enge, seniorrådgiver (til mai 2014)
- Ane Schjolden, seniorrådgiver (permisjon)

Ved årsskiftet har Ane Schjolden permisjon fra ForUM til august 2015.

Dette utgjorde i alt 8,28 årsverk for ForUM, fordelt på 9 faste stillingshjemler.

Sykefraværet fortsetter å holde seg svært lavt med 1,2% i 2014. Snittet de siste fem årene er 2,44%.

Alle ansatte i ForUM har undertegnet etiske retningslinjer for ansatte og representanter for ForUM. Disse skal være en rettleder for etisk gode beslutninger og god og ansvarlig atferd i arbeid for ForUM.

3.4 Tariffavtale

Forum er medlem av Hovedorganisasjonen Virke, og bundet til tariffavtale gjennom "Landsoverenskomst for virksomheter". Pensjonsavtale med AFP for de ansatte er

tegnet i Statens Pensjonskasse.

Det etterstrebes lik rett og mulighet for den enkelte ansatte, uavhengig av kjønn. Det etterstrebes lik rett og mulighet for den enkelte ansatte uavhengig av kjønn, både når det gjelder lønnsnivå og kompetanseheving, permisjonsuttak, individuelt tilpasset arbeidstid og mulighet for hjemmekontor.

Utover bestemmelsene i tariffavtalen har ForUM en framforhandlet lønnspolitikk med en egen lønnsplan med regulert opprykk. En egen personalthåndbok gir oversikt over betingelser og ytelser.

3.5 Miljøtiltak

Kontoret kildesorterer papir, glass, metaller og elektrisk/ elektronisk avfall og plast. Kopier og utskrifter skrives ut på begge sider av arket, og det benyttes miljømerket og resirkulert papir.

Oslo, 12. mars 2014

Styret i Forum for Utvikling og Miljø

Styrets sammensetning ved årets slutt 2014

	Navn	Organisasjon	Valgt til:
Styreleder	Andrew Kroglund	Utviklingsfondet	2015
Nestleder	Beate Thoresen	Norsk Folkehjelp	2016
Fast	Jørn Wichne Pedersen	SAIH	2016
Fast	Aina Østreng	Caritas	2016
Fast	Hedda Bryn Langemyr	Norges Fredsråd	2015
Fast	Hanna Lyngstad Wernø	Changemaker	2015
Fast	Mari Gjengedal	Spire	2015
Fast	Jonas Holmqvist	FIVAS	2015
Ansattrep.	Siri Luthen	ForUM sekretariatet	
1. Vara	Ingeborg Breines	Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)	2015
2. Vara	Gina Ekholt	SLUG	2015
3. Vara			

Balanse for Forum for Utvikling og Miljø

	Inngående balanse 31.12.2013	Utgående balanse 31.12.2014	Noter
Elendeler			
Bankinnskudd	3 795 289	4 048 392	1)
Utestående fordringer	185 012	132 577	
Sum elendeler	3 980 301	4 180 969	
Gjeld			
Leverandørgjeld / foretatte trekk	641 671	657 003	
Annen kortsiktig gjeld	1 103 565	1 350 964	
Sum gjeld	1 745 236	2 007 967	
Egenkapital			
Annen egenkapital	1 533 532	2 235 065	
Årets resultat	701 533	(62 063)	
Sum egenkapital	2 235 065	2 173 002	
Sum egenkapital og gjeld	3 980 301	4 180 969	

Note 1) Herav depositum husleie kr 178 945,-

Andrew Preston, daglig leder

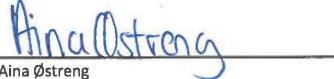

Rolf Wermundsen, kontorleder

Godkjent av ForUMs styre 2014 - 2015, 12. mars 2015

Andrew Kroglund, leder

Beate Thoresen, nestleder

Jørn Wichne Pedersen

Aina Østreng

Hedda Bryn Langemyr

Hanna Lyngstad Wernø

Mari Gjengedal

Jonas Holmqvist

Siri Luthen
Ansattrepresentant

Årsregnskap Forum for utvikling og miljø 2014

Tall i hele 1000 kroner

	Budsjett			2013	2012
	2014	2014	Noter		
INNETEKTER:					
Norad	6 740	6 740		6 627	6 740
Norad, Informasjon	800	800		1 032	1 230
Miljøverndepartementet	478	500		528	474
Utenriksdepartementet	18			0	460
Kontingenter	226	230		241	148
Annen støtte	547	425	2)	475	391
Andre inntekter	65	60		106	281
Sum inntekter	8 875	8 755		9 007	9 724
KOSTNADER:					
PROGRAMOMRÅDER					
Tematisk arbeid					
Lønnskostnader	2 601	2 879		2 787	2 754
Aktiviteter	1 239	1 000	3)	918	1 415
Andel adm/drift	856	856		817	928
	<u>4 696</u>	<u>4 735</u>		<u>4 522</u>	<u>5 097</u>
Sørsamarbeid					
Lønnskostnader	559	508		520	498
Aktiviteter/tiltak	450	500	3)	102	389
Andel adm/drift	151	151		144	171
	<u>1 160</u>	<u>1 159</u>		<u>766</u>	<u>1 058</u>
INFORMASJON					
Lønnskostnader	634	587		538	919
Aktiviteter/tiltak (Norad ramme)	199	152		418	191
Aktiviteter/tiltak (utenom ramme)		0		0	0
Andel adm/drift	61	61		76	123
	<u>894</u>	<u>800</u>		<u>1 032</u>	<u>1 233</u>
EGNE AKTIVITETER					
Robin Hood skatt kampanje	1	0	4)	37	0
Klimavalg 2013	101	0		2	0
Annet, Informasjon (ikke Norad)	62	100		34	0
	<u>164</u>	<u>100</u>		<u>73</u>	<u>0</u>
ADMINISTRASJON					
Lønnskostnader	1 411	1 308	5)	1 337	1 408
Adm/drift	570	581	5)	526	685
Styret	41	72		50	75
	<u>2 022</u>	<u>1 961</u>		<u>1 913</u>	<u>2 168</u>
SUM KOSTNADER	8 937	8 755		8 305	9 556
OVERSKUDD / UNDERSKUDD	-62	0		702	168

Årsregnskap Forum for utvikling og miljø 2014**Tilleggsinformasjon til regnskapet 2014:**Noter:

- 1) Herav depositum husleie kr 178.945,-
- 2) Inkluderer momskompensasjon som i 2014 var på kr 445 427,-, mot kr 425 864,- i 2013. Inntekter til Klimavalg 2013 kampanjen (overført fra 2013) inntektsført med kr 101.550,-. ForUM bidrar i Klimavalg 2013 kampanjen, blant annet med regnskapsførsel. Kampanjens økonomi er derfor inkludert i ForUMs regnskaper.

<u>3) Fordeling av tematiske midler</u>	<u>Regnskap</u>
<i>Tall i hele 1000 kroner</i>	
Handel og WTO	1
Klima og miljø	249
CSR	316
Matsikkerhet	89
Finans og reform	77
Fred og menneskelig sikkerhet	174
Bistand og utviklingspolitikk	189
Andre tema, tversgående	198
Sum (inkl 51' i lønn)	1 291
Sørmidler	450
Sum (inkl 51' i lønn)	1 741

- 4) I regnskap 2012 var *Egne aktiviteter* slått sammen med *Administrasjon*.
- 5) Honorarer og lønn daglig leder 2014:
Lønn og ytelser til daglig leder var kr 588 844,-. Styreleder honoreres med kr 25.000,-
Revisor kostnadsført med kr 27.313,- (hvorav annen bistand er kr 6 100,-)

Revisjon Skagerrak

Revisjon Skagerrak AS
Storgata 11
4950 Risør
Tlf.: 40 43 25 00
Fax: 40 43 25 19
www.revisjon-skagerrak.no
NO 982 767 970 MVA

Medlem av Den norske Revisorforening

Til årsmøtet i
Forum for Utvikling og Miljø

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for foreningen Forum for Utvikling og Miljø som viser et underskudd på kr 62 064. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og andre noteopplysninger.

Styrets ansvar for årsregnskapet

Styret er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til foreningen Forum for Utvikling og Miljø per 31. desember 2014 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

RISØR, 19. mars 2015

Revisjon Skagerrak AS

Einar Johansen
registrert revisor

Forum for
Utvikling og Miljø

Forum for utvikling og miljø
Storgata 11
0155 Oslo

tlf: 23 01 03 00
fax: 23 01 03 03
foretaksnr 971 274 646

forumfor@forumfor.no
www.forumfor.no